

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 13 0 К 002053 21 Кж 2
Бања Лука, 23.11.2021. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као председника вијећа, Горане Микеш и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа уз учешће записничара Софије Рибић, у кривичном предмету против оптуженог С.М., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца у Добоју, браниоца оптуженог, адвоката Д.П. из Д. и пуномоћника оштећеног С.М.1, адвоката Е.М. из М., изјављеним против пресуде Окружног суда у Добоју број 13 0 К 002053 20 К од 24.02.2021. године, након одржане сједнице вијећа, којој су присуствовали републички јавни тужилац Бранко Митровић, бранилац оптуженог и пуномоћник оштећеног С.М.1, а у одсуству, уредно обавијештеног оптуженог, донио је дана 23.11.2021. године,

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе окружног јавног тужиоца у Добоју, браниоца оптуженог С.М. и пуномоћника оштећеног С.М.1, те потврђује пресуда Окружног суда у Добоју број 13 0 К 002053 20 К од 24.02.2021. године.

Образложење

Побијаном пресудом Окружног суда у Добоју број 13 0 К 002053 20 К од 24.02.2021. године, оглашен је кривим оптужени С.М., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 2 (двје) године и 6 (шест) мјесеци. На основу члана 50. став 1. КЗ СФРЈ, у изречену казну затвора, урачунато је вријеме проведено у притвору од 30.01.2020. до 29.5.2020. године. На основу члана 99. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је ослобођен обавезе да накнади трошкове кривичног поступка. На основу члана 108. став 3. ЗКП РС, оштећени су, са имовинскоправним захтјевом, упућени на парницу.

Против наведене пресуде жалбе су, благовремено, изјавили окружни јавни тужилац у Добоју, бранилац оптуженог, адвокат Д.П. из Д. и пуномоћник оштећеног С.М.1, адвокат Е.М. из М.

Окружни јавни тужилац у Добоју је жалбу изјавио због одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се преиначи побијана пресуда и оптуженом изрекне казна затвора у дужем трајању.

Аргументима из жалбе, оспорава се правилност оцјене околности од значаја за висину казне, са тврдњом да, утврђене олакшавајуће околности, нису таквог значаја да имају карактер особито олакшавајућих околности и тиме оправдавају изрицање казне затвора испод законом прописаног минимума казне за предметно кривично дјело.

Бранилац оптуженог је жалбу изјавио због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде Кривичног закона, те погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са приједлогом да се жалба уважи и побијана пресуда преиначи и оптужени ослободи од оптужбе или пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Аргументима изнесеним у образложењу жалбе браниоца оптуженог, оспорава се правилност и законитост побијане пресуде, са тврдњом да су, у поступку доношења те пресуде, почињене битне повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. и става 2. ЗКП РС. Указује се на изостанак разлога о одлучним чињеницама, које се односе на оцјену вјеродостојности противријечних исказа свједока и тиме битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) у вези са чланом 304. став 7. ЗКП РС. Одбијањем одређених доказних приједлога одбране, те кориштењем записника о исказима свједока датим у истрази, и одступањем од непосредног извођења ових доказа на главном претресу, по тврдњама жалбе, повријеђено је право на одбрану и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. тачка г) ЗКП РС. Садржана је и тврдња да је пресуда, искључиво заснована на исказима оштећених, који су дати у истрази, и без икакве критичности прихваћени, чиме се, у једном дијелу указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. у вези са чланом 295. став 2. ЗКП РС, а у другом, оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде. У оквиру чињеничних утврђења побијане пресуде, оспорава се правилност оцјене доказа и тиме правилност закључка да је оптужени починио дјело за које је оглашен кривим побијаном пресудом. На изнесеним аргументима, заснива се тврдња о повреди Кривичног закона, кроз погрешну квалификацију дјела.

Пуномоћник оштећеног С.М.1 је жалбу изјавио због одлуке о имовинскоправном захтјеву, са предлогом да се побијана пресуда преиначи и оштећеном, у цјелости, досуди постављени имовинскоправни захтјев.

У одговору на жалбу, у смислу члана 316. ЗКП РС, тужилац је предложио да се жалба браниоца одбије, као неоснована, а приједлог, у правцу одбијања жалби тужиоца и пуномоћника оштећеног, садржан је у одговору браниоца оптуженог.

У сједници вијећа, која је одржана у смислу одредбе члана 318. став 4. ЗКП РС, у одсуству, уредно обавјештеног оптуженог, републички јавни тужилац, Бранко Митровић, је изложио и подржао жалбу окружног јавног тужиоца из Бање Луке и одговор на жалбу. Подносиоци жалби, бранилац оптуженог и пуномоћник оштећеног С.М.1, изложили су жалбу, а бранилац оптуженог и одговоре на жалбе тужиоца и пуномоћника наведеног оштећеног.

Испитујући побијану пресуду у оном дијелу у којем се побија жалбама, у смислу одредбе члана 320. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде из следећих разлога.

Нису основани аргументи из жалбе браниоца оптуженог, изнесени у прилог тврдњи да су, у побијаној пресуди, изостали разлози о одлучним чињеницама, који се односе на оцјену вјеродостојности противријечних исказа свједока, те исказа оптуженог и тиме указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) у вези са чланом 304. став 7. ЗКП РС.

Наиме, према разлозима датим у образложењу побијане пресуде, савјесно и са посебном пажњом, са аспекта садржаја, оцјењени су искази оштећених Е.Х., С.М.1, Ш.И., С.Ј., М.К., А.П., Х.К., О.Ш., И.Ш. и Р.Ш. (тачке 1., 2., 3., 4., 6. и 7. изреке пресуде), те у односу на оштећене И.Т. и Р.Ш. (тачка 5. и 8. изреке, који никад нису саслушани, јер су умрли), оцјењени су искази свједока М.Т., А.С., Н.М., С.М.2, С.Ш. и Ф.Ш.. Ти искази су оцјењени појединачно и у међусобној повезаности, те у повезаности са исказима свједока који имају непосредна или посредна сазнања о дјелу, управо на начин како то прописује одредба члана 295. став 2. ЗКП РС. Ради се о једној детаљној и савјесној оцјени сваког од исказа свједока појединачно, са разлозима у оном дијелу у којем су сагласни, или не, са закључком да није у питању суштинско одступање у погледу чињеница од одлучног значаја, док су, у односу на неприхватање исказа оптуженог (који негира извршење дјела) у оцјени вјеродостојности, дати јасни и аргументовани разлози, у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС.

Нису основани аргументи из жалбе браниоца оптуженог и тврдња да је, у поступку доношења побијане пресуде, повријеђено право на одбрану, те да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Наиме, уважени су доказни приједлози одбране (записник са главног претреса од 17.11.2020. и 29.01.2021. године) и саслушан је оптужени у својству свједока, те свједок М.В., а прихваћени су и бројни материјални докази (наведени на страни 6. пасус 2.), док је одбијен доказни приједлог одбране (записник са главног претреса од 18.02.2021. године) да се изврши вјештачење оштећеног С.М.1, по вјештаку неуропсихијатру Вјекославу др Ковачевићу, у вези са имовинкоправном захтјевом и накнадом нематеријалне штете, као и приједлог да се на лицу мјеста извршења кривичног дјела (везано за тачку 2. оптужнице), изврши увиђај и дјелимична реконструкција (ради утврђења чињенице да ли се кроз мали отвар на улазним вратима ћелије у Окружном затвору у Добоју, и у којој је био смјештен оштећени, може провући глава).

Наиме, право суда да одбије извођење доказа, када оцијени да је понуђени доказ непотребан, садржано је у одредби члана 278. став 2. ЗКП РС, тако да је, у складу са цитираном законском одредбом, у конкретном предмету, предсједник вијећа на главном претресу, одбио извођење наведених доказних приједлога, те у образложењу побијане пресуде (страна 6. пасус 3. и 4.), у складу са чланом 304. став 7. ЗКП РС, дао разлоге којима се руководио за такву

одлуку. Других доказних приједлога одбране које суд није прихватио, према садржају списка предмета, и изјашњењу браниоца оптуженог у сједници вијећа овог суда, није било, ради чега су без основа тврдње жалбе да није одлучено о приједлогу одбране за вјештачење повреда оштећеног С.М.1 (насталих од убода ножем) и да о томе суд није дао разлоге у побијаној пресуди. Осим тога, у односу на медицинску документацију, као доказе који потврђују да је оштећени С.М.1 (и други, поименично наведени оштећени), у критичном времену, био на лијечењу у болници у Д., а које доказе је тужилац приложио и суд прихватио, дати су разлози у побијаној пресуди (страна 29. пасус 7.).

Неосновани су и приговори жалбе, изнесени у оквиру битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, и тврдња да је, кориштењем на главном претресу записника из истраге о саслушању свједока, оштећеног С.Ј. (везано за тачку 4.), повријеђено право на одбрану. Наиме, тај записник (као и записници о исказима свједока М.Т. и А.С.), кориштен је на главном претресу у складу са одредбом члана 288. став 2. ЗКП РС, о чему је побијана пресуда дала разлоге (страна 25. и 26.), јер је долазак свједока знатно отежан (из САД, Ш. и Њ). Коначно, оно што је од одлучног значаја, у оквиру ових приговора, а како то произилази из образложења побијане пресуде, наведени исказ свједока С.Ј., није једини доказ на којем је заснована побијана пресуда, нити се пресуда у односу на овог оштећеног (тачка 4. изреке), у претежном дијелу, заснива на том доказу. Заснива се и на исказима свједока Н.М., С.М.2 и Х.К., који су били заточени у истом временском периоду у истом затвору у Д., као и оштећени С.Ј., а који искази су, у битноме, међусобно сагласни.

Аргументима изнесеним у жалби браниоца оптуженог, не може се оспорити правилност чињеничних утврђења и закључак побијане пресуде да је оптужени, починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ, на начин како је то чињенично описано у изреци побијане пресуде.

Чињенична утврђења побијане пресуде, супротно наводима из жалбе браниоца оптуженог, су по оцјени овог суда потпуна и правилна. Заснована су на бројним доказима изведеним на главном претресу пред првостепеним судом, који су детаљно изнесени у образложењу побијане пресуде и оцјењени на начин који прописује одредба члана 295. став 2. ЗКП РС. Таквим приступом оцјени доказа изведен је и коначан, а по оцјени овог суда, правилан закључак да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

Наиме, супротно изнесеним жалбеним приговорима браниоца оптуженог, овај суд налази да нема сумње у вјеродостојност исказа свједока, оштећених Е.Х., С.М.1, Ш.И., С.Ј., М.К., А.П., Х.К., О.Ш. и И.Ш. (тачке 1., 2., 3., 4., 6. и 7. изреке пресуде), а затим ни сумње у правилност оцјене и других изведених доказа, на којима је заснована побијана пресуда. Наведени оштећени, сагласно, описују околности под којима је оптужени, за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, између организованих оружаних снага Војске Републике Српске, с једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране, са друге стране, у временском периоду од почетка мјесеца маја 1992. године до краја љета 1992.

године, као стражар у Окружном затвору у Добоју, учествовао у наношењу повреда тјелесног интегритета заточених лица у том затвору, као цивилних лица, при том категорички тврдећи да су потпуно сигурни да је то управо оптужени, кога су од раније познавали.

Поред тога, искази оштећених, било да се ради о исказима из истраге, који су прочитани, у смислу одредбе члана 288. став 2. ЗКП РС, јер су оштећени умрли, или о исказима са главног претреса (а који су, у битноме сагласни), према правилном закључку побијане пресуде, потврђени су исказима свједока Ф.А., М.А., Х.М., М.Х., О.А., С.Ш., И.Ш., Ф.Ш., С.М.2, С.Х., Н.М., М.Т. и А.С., који су, свједочећи о идентитету извршиоца, околностима и начину извршења дјела, у својим непосредним сазнањима (као заточена лица у том затвору) или посредним сазнањима, износили чињенице и околности сагласно као и оштећени, те у битним сегментима међусобно потврђени.

Таква сагласност у исказима свједока, и у односу на оштећене И.Т. и Р.Ш. (тачка 5. и 8. изреке), а који нису саслушани у поступку јер су умрли, супротно жалбеним приговорима, у потпуности постоји, како се то правилно и детаљно образлаже у побијаној пресуди за сваког оштећеног појединачно, кроз оцјену исказа свједока М.Т., А.С., Н.М., С.М.2, С.Ш. и Ф.Ш..

Ради тога су без основа тврдње жалбе да је побијана пресуда заснована, искључиво, на исказима оштећених, који су, по тврдњама жалбе, појединачно, али и међусобно противријечни.

Без основа су и они приговори којима се жалба, у оспоравању правилности оцјене изведених доказа, позива на друге правоснажне пресуде првостепеног суда, које су донесене у поступку против оптужених Б.Н. (пресуда Окружног суда у Добоју број 13 0 К 002084 15 К 2 од 30.5.2016. године) и В.Л. (пресуда Окружног суда у Добоју број 13 0 К 002255 13 К од 31.12.2013. године), стражара Окружног затвора у Добоју, у релевантном временском периоду (Б.Н., ослобођен само за тачку 6. оптужбе), а односе се на физичко злостаљање цивилног лица, оштећеног Ш.И., јер се ради о другом кривичном поступку и другим оптуженим. Осим тога, исказ свједока Ш.И. из истраге, који је прочитан у смислу члана 288. став 2. ЗКП РС (свједок умро), у односу на чињенична утврђења побијане пресуде (тачка 3. изреке), потврђен је исказима свједока М.К., Е.Х., С.Ш., Ф.Ш. и Н.М.. О свему наведеном, побијана пресуда је дала детаљно и ваљано образложење, које овај суд прихвата у цјелости.

Слиједом наведеног, чињенице да у записник о саслушању Ш.И. код Тужилаштва БиХ број КТ РЗ-131/05 од 22.11.2007 године (у предмету који је вођен против оптуженог П.К.), свједок није „помињао чувара С.М.3“, а да је у записник о саслушању код Државне агенције за истраге од 03.8.2006. године, описао само „понашање чувара Д.В.“, као и измјена исказа овог свједока на главном претресу у другом кривичном предмету (против осуђеног Б.Н.), немају онај значај који им даје жалба у овом кривичном поступку, у оспоравању правилности утврђења за тачку 3. изреке побијане пресуде. О томе су дати ваљани разлози у побијаној пресуди (страна 25. и 26.), са закључком да нема сумње у вјеродостојност исказа бројних наведених свједока, као непосредних очевидаца и исказа оштећеног Ш.И., а који су међусобно сагласни у изношењу

чињеница и околности о поступцима оптуженог, као чувара у Окружном затвору у Добоју, његовом физичком злостављању заточених лица и нарушавању њиховог тјелесног интегритета, као цивилних лица, међу којима је био и оштећени Ш.И.

Надаље, исказ оштећеног Е.Х. (тачка 1. изреке), потврђен је исказом свједока М.Х. (био у ћелији са Х., и сам оштећени му је рекао да га је „изударао С.“), па сама чињеница да свједок није видио повреде на оштећеном, супротно аргументима из жалбе, не доводи у сумњу исказ оштећеног у цјелини, нити је у супротности са исказом свједока М.Х., како се то тврди у жалби. У односу на оштећене М.К., А.П., Х.К. и О.Ш. (тачка 6. изреке), чињенична утврђења су потпуна и правилна, те ваљано образложена у побијаној пресуди. Наиме, у дијелу исказа свједока О.А., као и у дијелу измјене исказа свједока, оштећеног А.П., обзиром да је у два наврата приликом саслушања у ПУ Добој и у Окружном јавном тужилаштву у Добоју (2012. и 2019. године), идентично потврдио околности и начин физичког злостављања од стране оптуженог, то је измјене у исказу оштећеног А.П. на главном претресу, првостепени суд правилно цијенио и образложио (страна 20. пасус 1.). У односу на оштећене М.К., Х.К. и О.Ш. (тачка 6. изреке), тврдње жалбе да су ови искази са главног претреса „неубједљиви и конрадикторни“ другим доказима, нису неосновани, јер такве тврдње немају подлогу у садржини исказа наведених свједока. За оштећеног И.Ш. (тачка 7. изреке), супротно жалбеним приговорима, чињенична утврђења побијане пресуде су потпуна и правилна, заснована су на исказу самог оштећеног, а потврђена исказима свједока Н.М. и С.Ш., како је то детаљно и правилно образложено у побијаној пресуди.

Цијенећи наведено, искази оштећених и бројних наведених свједока су међусобно сагласни у изношењу чињеница и околности о поступцима оптуженог, као чувара у Окружном затвору у Добоју, његовом физичком злостављању заточених лица и нарушавању њиховог тјелесног интегритета, као цивилних лица, на начин како је то описано у изреци побијане пресуде (под тачкама 1. до 8.).

Тиме се, по оцјени овог суда, потврђује правилност закључка побијане пресуде, да реалне радње оптуженог, онако како су чињенично утврђене и описане у изреци побијане пресуде (тачке 1. до 8.), јасно дефинишу њихову улогу и јасно одређују његов психички однос према дјелу у цјелини, дакле и према посљедици, кроз свјесну и вољну компоненту умишљајног поступања (директни умишљај). О свим тим одлучним чињеницама, дати су ваљани разлози у побијаној пресуди, са закључком да је оптужени, у критичном времену, предузимао радње којима је наносио повреде тјелесног интегритета оштећених, као цивилних лица, због чега су, те радње у супротности са одредбом члана 3. став 1. тачке а) и ц) Женевске конвенције о заштити цивилних особа за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 1. и 2. тачке а) и е) Допунског протокола II уз Конвенцију.

Цијенећи наведено, потпуно и правилно су утврђене одлучне чињенице, и о томе дати ваљани разлози у побијаној пресуди, и то у погледу кршења правила међународног хуманитарног права, статуса оштећених, као заштитног објекта кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана

142. став 1. КЗ СФРЈ, те везе између радњи оптуженог и оружаног сукоба, у чему су остварени сви битни елементи бића кривичног дјела за које је оптужени оглашен кривим.

Ради тога су без основа жалбени приговори браниоца оптуженог, којима се оспорава правилност оцјене доказа и тиме правилност чињеничне основе побијане пресуде.

Како се приговори из жалбе браниоца оптуженог, о погрешној примјени Кривичног закона, заснивају на чињеничним недостацима побијане пресуде, које по оцјени овог суда, из наведених разлога та пресуда не садржи, то ни овом жалбеном основу побијања првостепене пресуде, нема мјеста.

Овај суд је испитао побијану пресуду у одлуци о кривичној санкцији, у вези са аргументима из жалбе тужиоца, а жалбе браниоца оптуженог у смислу одредбе члана 322. ЗКП РС, и оцијенио да је првостепени суд правилно утврдио све околности, садржане у одредби члана 41. став 1. КЗ СФРЈ, које су, у оквиру општих правила о одмјеравању казне, од значаја за висину казне.

Утврђеним олакшавајућим околностима, првостепени суд је дао правилан значај, оцјењујући их као особито олакшавајуће околности, првенствено имајући у виду да оптужени није осуђиван, те породичне и личне прилике оптуженог. Ове околности, те чињеница да отежавајућих околности нема, не оправдавају изрицање казне затвора у дужем временском трајању, како се то предлаже у жалби тужиоца, нити мање, имајући у виду законом прописану казну за предметно кривично дјело (казна затвора најмање 5 година), те општу сврху кажњавања, прописану у одредби члана 33. КЗ СФРЈ, у њеном специјалном и генералном облику.

Надаље, протек времена од извршења дјела за које је оптужени оглашен кривим, у конкретном случају, правилно је првостепени суд цијенио у контексту понашања оптуженог од извршења дјела па све до суђења у овом предмету, као и јачину угрожавања заштићеног добра и за све те околности, оцјењене појединачно и у међусобној повезаности, дато је аргументовано и ваљано образложење у побијаној пресуди, тако да је, и по оцјени овог суда, изречена казна затвора у трајању од 2 (двије) године и 6 (шест) мјесеци, потребна мјера казне за остварење опште сврхе кажњавања, прописане у одредби члана 33. КЗ СФРЈ, у њеном специјалном и генералном облику.

Нису основани аргументи из жалбе пуномоћника оштећеног С.М.1, којима се оспорава правилност и законитост побијане пресуде у дијелу одлуке о имовинскоправном захтјеву.

Како подаци кривичног поступка, не пружају поуздан основ за доношење одлуке о имовинскоправном захтјеву, правилно је првостепени суд, на основу одредбе члана 108. став 3. ЗКП РС, оштећене, са имовинскоправним захтјевом, упутио на парницу. Наиме, у том правцу нису извођени докази, нити одговарајућа вјештачења, па саме чињенице на које се указује жалбом пуномоћника оштећеног С.М.1, и то исказ оштећеног С.М.1, постојање медицинске документације о његовом лијечењу у болници у Добоју у

релевантном периоду, и по оцјени овог суда, не пружају поуздан основ за доношење одлуке у погледу висине имовинскоправног захтјева, у овом кривичном поступку.

Из наведених разлога и на основу одредбе члана 327. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибих

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић